

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Danmark

Att. km@km.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL +45 41151484
EVA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 17/01682-2

HØRING OVER FORSLAG TIL LOV OM TROSSAMFUND UDEN FOR FOLKEKIRKEN

22. AUGUST 2017

Kirkeministeriet har ved e-mail af 9. august 2017 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lov om trossamfund uden for folkekirken.

Nærværende udkast svarer i vidt omfang til det udkast til lovforslag, som var indeholdt i betænkning 1564/2017 om en samlet lovregulering om andre trossamfund end folkekirken, som instituttet afgav høringssvar om den 5. maj 2017 (vedlagt).

Instituttet ser meget positivt på, at der nu gennemføres en sammenhængende regulering af trossamfund uden for folkekirken. Instituttet hilser det i særlig grad velkommen, at ministeriet i nærværende udkast har indføjet en bestemmelse om lovrevision og har fjernet bestemmelsen i § 7, stk.1, nr. 3, om betingelser for at opnå anerkendelse som trossamfund.

Instituttet havde en række bemærkninger og anbefalinger i høringssvaret af 5. maj 2017. Ikke alle disse ses at være efterkommet i nærværende udkast, hvorfor instituttet endnu en gang henviser til sine bemærkninger fra 5. maj 2017.

Derudover har instituttet enkelte bemærkninger til de justeringer, som Kirkeministeriet har foretaget i nærværende udkast.

GENERELLE BEMÆRKNINGER

I høringssvaret af 5. maj 2017 anbefalede instituttet, at ministeriet i et kommende lovforslag skulle tage konkret stilling til menneskerettighederne i forhold til de enkelte bestemmelser i lovforslaget, herunder særligt i udformningen af § 3 i udkastet.

Med undtagelse af få afsnit indeholder nærværende udkast til lovforslag imidlertid ingen systematisk redegørelse for de menneskeretlige aspekter af religionsfriheden, som de enkelte

bestemmelser i udkastet rejser, navnlig for så vidt angår artikel 9 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Det bemærkes, at det af punkt 2.3.4 i Justitsministeriets vejledning af 3. juni 2005 om lov kvalitet fremgår, at hvor et lovforslag giver anledning til mere omfattende overvejelser i forhold til f.eks. grundloven, EU-retten, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller almindelige retsprincipper, bør ministeriet redegøre for disse overvejelser.

- Instituttet anbefaler, at Kirkeministeriet foretager en menneskeretlig vurdering af de enkelte bestemmelser i udkastet, navnlig i lyset af artikel 9 i EMRK.

TROSSAMFUNDETS VEDTÆGTER OM IND- OG UDMELDING AF MINDREÅRIGE

Det fremgår af punkt 2.3.1. i udkastet, at det er en forudsætning for anerkendelse af trossamfund, at trossamfundets vedtægter indeholder en bestemmelse, hvorefter det respekteres, at beslutninger om ind- og udmeldelse af mindreårige træffes af forældremyndighedens indehavere.

Instituttet bemærker, at Kirkeministeriet ikke ses at have taget stilling til, hvilken betydning dette krav har i forhold til menneskeretten, herunder særligt for så vidt angår mindreåriges religionsfrihed.

I FN's Konvention om Barnets Rettigheder (FN's Børnekonvention) fremgår det af artikel 5, at forældrene m.v. pålægges til på en måde, der svarer til den løbende udvikling af barnets evner, at yde passende vejledning og støtte til barnet i udøvelsen af konventionens rettigheder. Ligeledes fastslår artikel 12 (1) i FN's Børnekonvention, at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.¹

Artikel 14 i FN's Børnekonvention, som skal ses i lyset af ovennævnte bestemmelser i konventionen, sikrer ethvert barn ret til religionsfrihed. I forhold til samspillet mellem forældrene og barnet følger det blandt andet af artikel 14 (2) i konventionen, at staterne skal respektere rettigheder og pligter for forældrene til på en måde, der svarer til barnets gradvise udvikling af dets evner, at give retningslinjer til barnet med henblik på udøvelsen af barnets religionsfrihed.

¹ Se også de generelle bemærkninger fra FN's Børnekomité af 20. juli 2009, General comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard, CRC/C/GC/12, præmis 21: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=5&DocTypeID=11

Ifølge FN's Børnekonvention forudsættes det således, at barnet i spørgsmål, der relaterer sig til dennes religionsudøvelse, gives medbestemmelse i sådan en grad, der svarer til barnets modenhed.

Instituttet bemærker i den forbindelse, at den tidligere FN Specialrapportør for Religionsfrihed, Heiner Bielefeldt,² samt andre eksperter har argumenteret for, at staterne ikke bør fastsætte en aldersgrænse for at kunne udøve, konvertere eller antage en religion, idet barnets modenhed må vurderes i den konkrete sag.³

Instituttet henviser i øvrigt til § 3 i Lovbekendtgørelse nr. 622 af 19. juni 2012 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning. Det følger af § 3, at beslutninger om stiftelse og ophør af medlemskab af folkekirken for så vidt angår ugifte personer under 18 år træffes af forældremyndighedens indehaver, men at en person, der er fyldt 15 år, tillige skal give sit samtykke.

- Instituttet anbefaler, at Kirkeministeriet foretager en menneskeretlig vurdering af, hvorvidt det er i overensstemmelse med FN's Børnekonvention, navnlig artikel 5, 12 og 14, at der til trossamfundenes vedtægter stilles krav om, at de skal indeholde en bestemmelse, hvorefter beslutninger vedrørende mindreåriges ind- og udmeldelse af trossamfund alene træffes af forældremyndighedens indehavere.

OPLYSNINGER OM MODTAGNE DONATIONER

Med udkastet er der lagt op til, at et trossamfund, som modtager donationer, der overstiger 20.000 kr. ekskl. moms, fremover vil skulle oplyse navn og adresse på bidragsyderen samt størrelsen af donationerne i en årsrapport. Dog fremgår det af punkt 2.8.4 i udkastet, at trossamfund ikke skal oplyse navn og adresse på enkeltpersoner, idet dette ville være egnet til at afsløre de pågældende enkeltpersoners trosretning, og dermed udgøre et indgreb i de pågældendes religionsfrihed, jf. EMRK artikel 9, stk. 1.

Instituttet er af den opfattelse, at krav, hvorefter navn og adresse på bidragsydere, der har doneret pengebeløb til religiøse trossamfund, skal oplyses, kan medvirke til at afsløre bidragsydernes religiøse tilhørsforhold og derved udgøre et indgreb i religionsfriheden. Det bemærkes, at religionsfriheden i EMRK ikke alene beskytter fysiske

² "Interim report of the Special Rapporteur on freedom of religion or belief" (Heiner Bielefeldt). A/70/286. August 2015. Se især side 7-10; 14-15; 22-23 (anbefaling 79 d.)

³ Heiner Bielefeldt, Nazila Ghanea & Michael Wiener, Freedom of Religion or Belief. An International Law Commentary. Oxford: Oxford University Press, 2016. Side 436-438.

personer men også juridiske personer, herunder virksomheder og fonde.⁴

Religionsfriheden er dog ikke absolut, idet tungtvejende hensyn kan gøre det legitimt for staten i særlige tilfælde at begrænse juridiske og fysiske personers religionsfrihed, jf. EMRK artikel 9, stk. 2.⁵

Instituttet finder, at den foreslåede ordning forfølger tungtvejende hensyn, navnlig hensynet til den offentlige tryghed og beskyttelsen af andres rettigheder og friheder, og derfor ikke udgør et uproportionalt indgreb i religionsfriheden.

Instituttet ønsker at henlede ministeriets opmærksomhed på, at virksomheder eller andre aktører inden for rammerne af den foreslåede ordning i stedet – formentligt – let vil kunne donere gennem enkeltpersoner, hvis de ønsker at donere mere end 20.000 kr. til et trossamfund.

Der henvises til ministeriets dokument nr.: 88052/17.

Med venlig hilsen

Eva Maria Lassen

SENIORFORSKER

⁴ Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer (3. udg., 2011), bd. 1, s. 788 ff.

⁵